

Jan Helder

Particuliere grondbezitters kunnen een veel grotere bijdrage leveren aan het natuurbeleid dan de voorgaande kabinetten zich realiseerden. Daarvoor moet wel de regelgeving minder stringent worden en de natuurdoelen minder ambitieus. Maar dan is er veel mogelijk. Zelfs wanneer het kabinet fors bezuinigt op natuur. Met die mening laat Jan Helder, voorzitter van de honderdjarige Federatie Particulier Grondbezit (FPG) een heel ander geluid horen dan de grote terreinbeherende organisaties.

“Bezuinigingen op natuurbeleid geen ramp”

— Geert van Duinhoven (journalist)

> DAT WE NOG NIET VEEL GEHOORD hebben over het eeuwfeest van de FPG heeft volgens Helder alles te maken met de vele actuele dossiers die afgewerkt moeten worden. “We hebben bijvoorbeeld forse discussies over leidingen. De vergoedingen voor het mogen leggen van leidingen in particuliere grond, zijn niet meer adequaat. Het zijn al lang niet meer alleen leidingen voor algemeen maatschappelijk nut zoals water, gas en elektriciteit. Het zijn steeds vaker commerciële bedrijven die hun leidingen onder onze grond willen leggen. Wij vinden het niet meer dan normaal dat wij daar als grondeigenaren dan ook commerciële vergoedingen voor krijgen. Dan hebben we natuurlijk de evaluatie van de pachtssystematiek en de herziening van het Europees landbouwbeleid. Europa wil het landbouwgeld inzetten voor maatschappelijke doelen. De FPG vindt het belangrijk dat de boeren in ieder geval een goed inkomen kunnen blijven genereren. Dat is immers ook een belang van de verpachters, die door de pachtinkomsten hun land kunnen financieren.”

“En dan heb ik het nog niet gehad over de waterschappen en de belangen van grondeigenaren, de CAO's, de discussies over openstelling van particulier eigendom en het beschermen van het agrarisch cultuurlandschap. Wat dat laatste betreft pleit ik al een paar jaar voor

een soort landschapswet, naar analogie van de Natuurschoonwet. Het idee is ontstaan naar aanleiding van het landschapsmanifest, waarin vele maatschappelijke partijen pleiten voor een beloning voor het bewaren van de kwaliteiten van het landschap. Je zou zoiets in een landschapswet kunnen regelen: wanneer krijg je een beloning, voor welke activiteiten, voor hoeveel grond, et cetera? Hoewel er veel draagvlak voor lijkt te zijn, komt het toch maar niet van de grond. Dat heeft volgens mij te maken met de oneigenlijke concurrentie tussen natuur en landschap. De grote terreinbeheerders voelen er veel meer voor om het beschikbare geld in te zetten voor aankoop en beheer van grote natuurterreinen. Ik denk dat het een en-en-verhaal zou moeten zijn: een integrale visie, een compleet plan voor een vitaal platteland met natuur en landschap.”

Wat minder ‘donker groen’

En dan is de link snel gelegd naar het meest actuele onderwerp waar de FPG zich momenteel nadrukkelijk mee bezig houdt, namelijk het nieuwe kabinetsbeleid en de daaraan gekoppelde bezuinigingen. Het kabinet bezuinigt maar liefst 60 procent op natuur en landschap. Een forse aanslag die waarschijnlijk ook de particulieren zal raken. Helder: “Voor ons is belangrijk dat de 200 miljoen die nog wel beschikbaar

blijft voor natuur, vooral bestemd is voor beheer. Als dat wordt geborgd, dan zijn wij nog helemaal niet zo ontevreden over de ingeslagen weg. De Ecologische Hoofdstructuur is een prima concept en moet ook worden voortgezet, maar hoeft wat ons betreft niet in 2018 klaar te zijn. Wij zeggen hierbij ook dat je voor de EHS niet alles hoeft aan te kopen en door te leveren aan terreinbeheerders. Particulieren kunnen de EHS ook inrichten en beheren. Creëer een stuk marktwerking, waarbij particuliere en maatschappelijke organisaties in staat worden gesteld om landgoederen en natuurterreinen in eigendom of in beheer over te nemen. Dat geldt ook voor de 40.000 hectare grond die DLG heeft, maar die nog niet is ingericht. Gebruik die eerst eens om de EHS af te maken en ga niet ongebreideld door met aankopen.” “Over de Robuuste verbindingen hebben wij gezegd dat je die niet in zijn geheel moet afschrijven. Je kunt ze best als natuur bestemmen maar dan wat minder ‘donker groen’. Richt ze slim in, beperkter, en schakel boeren en particulieren in naast de terreinbeheerders zodat er misschien geen robuust, maar toch wel een duurzaam landschap kan ontstaan. Daarnaast denken wij dat het een prima plan is om de EHS te herijken en de zeer moeilijk haalbare onderdelen van de EHS te schrappen en in te ruilen voor realistische natuurdoelen.

Bos is veel gemakkelijker te realiseren dan zandverstuiving of heide. De herijking zal wat ons betreft dan ook moeten leiden tot een iets minder ambitieuze, iets lichter groene EHS. Particulieren en agrariërs kunnen daarvoor heel goed werk doen.”

Katalysator

Nu klinkt dat misschien wel goed, maar de afgelopen jaren was het animo bij particulieren toch niet erg groot om aan natuurbeheer te

gaan doen. Is het niet riskant om daar zo sterk op in te zetten? “Ik geef toe, de omslag die in 2003 is ingezet om meer particulieren in te zetten, is deels mislukt. Dat heeft te maken met het feit dat het beleid wel is veranderd, maar niet de cultuur. Zo zaten lange tijd alleen de grote terreinbeheerders met de provincie aan tafel om samen uit te maken wie een verworven stuk grond mocht gaan beheren en welke natuurdoelen daar gehaald zouden moeten worden. Als die terreinbeheerders er niet uit

De Federatie Particulier Grondbezit bestaat 100 jaar

In februari is het honderd jaar geleden dat (de voorganger van) de Federatie Particulier Grondbezit werd opgericht. Een halve eeuw eerder al startten de diverse landbouwmaatschappijen om de achtergestelde boeren te helpen bij scholing en sociale positie. De boeren voormannen waren vooral de gegoede burgerij, mensen met aanzien zoals artsen, dominees notarissen, adel etc. Mensen met aanzien dus. Diezelfde voormannen, vaak ook verpachters en landeigenaren, begonnen zich langzamerhand te realiseren dat hun eigen belangen niet altijd dezelfde waren als de belangen van de boeren. Zeker als het ging om bijvoorbeeld de pachtregels. Daarom richtten zij op 13 februari 1911 een eigen vereniging op: Vereniging het Grondbezit. Die vereniging is via een aantal rechtsvormen uiteindelijk de Federatie Particulier Grondbezit geworden.

De Natuurschoonwet 1928 is een belangrijk eerste wapenfeit voor de vereniging geweest. Deze wet geeft fiscale faciliteiten ofwel tegemoetkomingen aan eigenaren van onroerende zaken als een landgoed, op voorwaarde dat ze dit in stand houden en daarmee het natuurschoon bevorderen.

kwamen, dan mocht een particulier er op inschrijven. Met andere woorden: de transparantie was vaak ver te zoeken. Daar komt nog eens bij dat het voor particulieren vaak veel te ingewikkeld en financieel en fiscaal onzeker was om in te stappen.”

“De aanzet tot de benodigde cultuurverandering is er nu wel. Ik denk dat met een stukje marktwerking er steeds meer mogelijkheden zullen komen voor particulieren om verevening toe te passen. Door onrendabel natuurbeheer te combineren met renderende activiteiten kan een economisch duurzaam geheel ontstaan. Dus dat de eigenaar bijvoorbeeld aan de rand van het natuurgebied een huis mag bouwen om daarmee zijn natuurgebied te kunnen financieren. Met een minder stringente regelgeving, bijgestelde en dus minder ambitieuze natuurdoelen en een nauwere samenwerking met de grotere terreinbeheerders, zal het natuurbeleid en beheer alleen maar beter worden. Al met al zijn de bezuinigingen denk ik dus helemaal geen ramp voor natuur en landschap. Minder geld zal een katalysator blijken te zijn voor de veranderingen waar wij al lang voor pleiten.” <

*Geert van Duinhoven,
g.vanduinhoven@delynx.nl*